

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації"

обов'язкова загальна
за міждисциплінарною освітньо-науковою програмою "Психологічна і
соціальна реабілітація"
підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 23 "Соціальна робота"
за спеціальностями 053 «Психологія», 231 "Соціальна робота"

Рекомендовано кафедрою
соціальних і гуманітарних дисциплін
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол від 23 серпня 2024 року №1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та
реабілітації».

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну.

Освоєння дисципліни «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації» є суттєвим для формування культури мислення й інтелектуальної спроможності здобувачів вищої освіти. Опанування змісту дає змогу ознайомитися з здобутками фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціально-психологічної реабілітації, забезпечує розуміння реальних процесів реабілітації у різних сферах життя суспільства, здатність до аналізу актуальних проблем та подій людського буття.

Дисципліна «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації» є загальною обов'язковою дисципліною підготовки здобувачів за освітньо-науковою програмою "Психологічна і соціальна реабілітація".

Інформація про науково-педагогічного працівника.

Загальна інформація	Каріков Сергій Анатолійович, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету управління та безпеки населення, доктор історичних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Телефон (робочий) – (057) 707-34-78.
E-mail	karikov_serhii@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	1) Реформація і лютеранська конфесіоналізація в Німеччині; 2) культура епохи пізнього Середньовіччя і раннього Нового часу
Професійні здібності	1) відповідають кваліфікації доктора історичних наук, професора, доцента кафедри психології діяльності в особливих умовах; 2) основи проектної діяльності (Fundraising проект «Formation of Transversal Competencies (Soft Skills) in the Conditions of a Higher Education Institution» в рамках Міжнародного стажування під супервізією Ягелонського ун-ту (захищений 2021 року)
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. N. Onishchenko, L. Pereylygina, O. Nazarov, S. Karikov , O. Riabinina, L. Gontarenko. (2024). Psychosocial assistance within the framework of the social rehabilitation process: prospects for recuperation and reintegrative outcomes. Brazilian Journal of Education, Technology and Society (BRAJETS). V.16, n.se.3, 2024. P.155-164. DOI: https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.155-164 Наукометрична база Web of Science 2. Каріков С.А. До проблеми викладання соціальних і гуманітарних дисциплін у Національному університеті цивільного захисту України: традиції та інновації. <i>Digital transformation of society: theoretical and applied approaches</i> . Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. S. 95-99. 3. Каріков С.А. Логотерапія Віктора Франкла в теоретичному та практичному контексті соціальної роботи. <i>Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції</i> . Запоріжжя, 2023. С. 317-319. Профіль у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=fovf5MAAAAJ&hl=ru Профіль у ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5121-4103

Час та місце проведення занять з дисципліни.

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації» проводяться відповідно до розкладу занять. Електронний формат розкладу

(<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться щопонеділка з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 416 або в режимі online. За необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується з викладачем.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації» полягає у набутті знань щодо існуючих наукових підходів до проблеми соціально-психологічної допомоги реабілітації; формуванні основ психологічної культури здобувачів вищої освіти.

Завдання: сформувати у майбутніх фахівців усвідомлення значущості соціально-психологічної допомоги та реабілітації; висвітлити проблеми становлення наукових шкіл, специфіку різних напрямів у галузі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

Зн1 спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень;

Зн2 критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

уміння:

Ум1 спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур;

Ум2 здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі або мультидисциплінарних контекстах;

Ум 3 здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

комунікація:

К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються.

автономія та відповідальність:

АВ1 Управління робочими або навчальними процесами, які є складними непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

АВ2 Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів;

АВ3 Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Опис навчальної дисципліни.

	очна (денна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова загальна

Рік підготовки	1-й
Семестр	2-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	120
- лекції (годин)	20
- практичні заняття (годин)	
- семінарські заняття (годин)	30
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проєкт (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	70
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	<i>екзамен</i>

Передумови для вивчення дисципліни.

Навчальна дисципліна «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації» вивчається у 2 семестрі першого року навчання магістрів у закладі вищої освіти. Культурно-історичний та суспільствознавчий досвід, набутий здобувачами вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, дозволяє їм розпочати вивчення курсу з розвиненими професійними і духовно-інтелектуальними якостями. Водночас, розуміння діяльності різних наукових шкіл соціально-психологічної допомоги реабілітації потребує відповідної теоретичної підготовки. Передумовами успішного вивчення даної дисципліни є знання й уміння, що забезпечуються низкою дисциплін: загальна психологія, історія психології; психологія соціальної роботи; психологія конфлікту; соціальна психологія.

Результати навчання та компетентності з дисципліни.

Відповідно до освітньо-наукової програми "Психологічна і соціальна реабілітація" для підготовки здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в 05 «Соціальні та поведінкові науки», 23 "Соціальна робота" за спеціальностями 053 «Психологія», 231 "Соціальна робота", вивчення навчальної дисципліни «Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	ПР1
Вміти організовувати та проводити соціально-психологічне дослідження із	ПР2

застосуванням валідних та надійних методів.	
Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.	ПР3
Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.	ПР4
Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях	ПР5
Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань психологічної і соціальної реабілітації, ініціювати командування та координувати командну роботу	ПР8
Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій).	ПР14
Оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи.	ПР15
Володіти особливостями філософської методології як форми концептуалізації наукового досвіду, закономірностей розвитку категорій і методів філософії, вміти формулювати аргументовану позицію з питань наукового світогляду, теоретично аналізувати наукові ідеї та факти, мати навички критичного аналізу теоретичного досвіду.	ПР19
Володіти навичками аналізу та самоаналізу науково-дослідної та науковопедагогічної діяльності, планування, організаторської, координаційної та управлінської діяльності, здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію.	ПР20

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні, спеціальні) (053 «Психологія»)	ЗК, СК
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	ЗК2
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК3
Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ЗК4
Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.	ЗК5
Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ЗК6
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	ЗК7
Здатність розробляти та управляти проектами.	ЗК8
Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	ЗК9
Здатність спілкуватися іноземною мовою.	ЗК10
Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.	СК1
Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.	СК2
Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.	СК3
Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, реабілітаційну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.	СК4
Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.	СК5
Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах	СК6
Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.	СК7
Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.	СК8
Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.	СК9
Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.	СК10

Програмні компетентності (загальні, спеціальні, фахові) (231 «Соціальна робота»)	ЗК, СК
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК1
Здатність розробляти і управляти проектами.	ЗК2
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ЗК3
Здатність спілкуватися іноземною мовою.	ЗК4
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	ЗК5
Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	ЗК6
Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	ЗК7
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК8
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК9
Здатність працювати в команді.	ЗК10
Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.	СК1
Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.	СК2
Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.	СК3
Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.	СК4
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.	СК5
Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.	СК6
Здатність до професійної рефлексії.	СК7
Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.	СК8
Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефаківців.	СК9
Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.	СК10
Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.	СК11
Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві	СК13
Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.	СК14
Здатність до оволодіння навичками самостійного опанування новими знаннями, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у соціальній сфері.	СК15
Здатність до узагальнення результатів власних наукових досліджень та їх оприлюднення у формі наукових звітів (тез, статей, доповідей тощо).	СК16

Програма навчальної дисципліни.

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

Тема 1.1. Вступ до курсу. Поняття наукової школи у сфері соціально-психологічної допомоги та реабілітації.

Тема 1.2. Провідні психологічні теорії, їх вплив на соціально-психологічну допомогу та реабілітацію.

Тема 1.3. Головні етапи розвитку соціально-психологічної допомоги та реабілітації в соціальній роботі.

Тема 1.4. Наука про функції, принципи і методи соціально-психологічної допомоги та реабілітації.

Тема 1.5. Криза як феномен потреби у соціально-психологічній допомозі та

реабілітації.

Модуль 2. ПРИКЛАДНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

Тема 2.1. Програми і технології соціально-психологічної допомоги та реабілітації в сучасній науці.

Тема 2.2. Форми та види надання соціально-психологічної допомоги.

Тема 2.3. Індивідуальна та групова робота у соціально-психологічній сфері.

Тема 2.4. Логотерапія як проблема соціально-психологічної реабілітації.

Тема 2.5. Сучасні практичні напрями поновлення психічного та соціального статусу людини.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	у тому числі					
	усього	лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні (інші види)	самостійна робота	модульна контрольна робота
2- й семестр						
Модуль 1. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ						
Тема 1.1. Вступ до курсу. Поняття наукової школи у сфері соціально-психологічної реабілітації.	12	2	2	0	8	
Тема 1.2. Провідні психологічні теорії, їх вплив на соціально-психологічну допомогу та реабілітацію.	12	2	4	0	6	
Тема 1.3. Головні етапи розвитку соціально-психологічної допомоги та	12	2	4	0	6	

реабілітації в соціальній роботі.						
Тема 1.4. Наука про функції, принципи і методи соціально-психологічної допомоги та реабілітації.	12	2	2	0	8	
Тема 1.5. Криза як феномен потреби у соціально-психологічній допомозі та реабілітації.	12	2	4	0	6	На семінарі
Разом за модулем 1	60	10	16	0	34	
Модуль 2. ПРИКЛАДНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ						
Тема 2.1. Програми і технології соціально-психологічної допомоги та реабілітації в сучасній науці.	12	2	2	0	8	
Тема 2.2. Форми та види надання соціально-психологічної допомоги.	12	2	4	0	6	
Тема 2.3. Індивідуальна та групова робота у соціально-психологічній сфері.	12	2	2	0	8	
Тема 2.4. Логотерапія як проблема соціально-психологічної реабілітації.	12	2	2	0	8	

Тема 2.5. Сучасні практичні напрями поновлення психічного та соціального статусу людини.	12	2	4	0	6	На семінарі
Разом за модулем 2	60	10	14	0	36	
Разом	120	20	30	0	70	

Теми семінарських занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Вступ до курсу. Поняття наукової школи у сфері соціально-психологічної допомоги та реабілітації.	2
2.	Тема 1.2. Провідні психологічні теорії, їх вплив на соціально-психологічну допомогу та реабілітацію.	4
3.	Тема 1.3. Головні етапи розвитку соціально-психологічної допомоги та реабілітації в соціальній роботі.	4
4.	Тема 1.4. Наука про функції, принципи і методи соціально-психологічної допомоги та реабілітації.	2
5.	Тема 1.5. Криза як феномен потреби у соціально-психологічній допомозі та реабілітації.	4
6.	Тема 2.1. Програми і технології соціально-психологічної допомоги та реабілітації в сучасній науці.	2
7.	Тема 2.2. Форми та види надання соціально-психологічної допомоги.	4
8.	Тема 2.3. Індивідуальна та групова робота у соціально-психологічній сфері.	2
9.	Тема 2.4. Логотерапія як проблема соціально-психологічної реабілітації.	2
10.	Тема 2.5. Сучасні практичні напрями поновлення психічного та соціального статусу людини.	4
	Разом	30

Теми практичних занять (не передбачено навчальним планом).

Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом).

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

Індивідуальне завдання є формою роботи здобувачів вищої освіти, яка сприяє формуванню пізнавальної активності та загально-навчальних умінь, а від здобувачів вимагає ініціативності та задатків генератора ідей. Теми завдань вільно обираються здобувачем освіти. При доповіді на обрану тему бажаною є презентація, в пріоритеті спроможність до аргументації ідей та позицій.

Теми індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти:

Реферативні завдання

1. Поняття "соціально-психологічна допомога" і "реабілітація" у науковому дискурсі.
2. Наукова школа і науковий напрям. Специфіка їх інституціоналізації у соціально-психологічній сфері
3. Етапи становлення соціально-психологічної допомоги.
4. Ключові теорії соціально-психологічної допомоги у Новий час.
5. Сучасні теорії соціально-психологічної допомоги.
6. Агресивність як проблема дослідження у сфері соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
7. Феномен кризи у наукових дослідженнях, його основні аспекти.
8. Сучасні форми та види надання соціально-психологічної допомоги.
9. Логотерапія В. Франкла: сутність, зміст, значення.
10. Реабілітаційні заклади: досвід роботи.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти.

Засобами оцінювання та методами оцінки результатів навчання є: екзамен, модульні контрольні роботи; оцінки за виконання рефератів, есе; оцінка за виступи на наукових заходах; оцінка за виконанні індивідуальні завдання-вправи з прикладами.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті шляхом проведення усного та письмового опитування. Головне призначення поточного контролю – перевірка успішності здобувачів у динаміці. Аудиторія психологічно готова до самостійного відтворення ідей і положень. Зворотний зв'язок дозволяє вносити корекцію в подачу матеріалу згідно з особливостями роботи у даній групі здобувачів.

Поточний контроль може проводитись наступними способами:

- усне опитування – на семінарських заняттях для перевірки, а також для закріплення знань та покращення розуміння матеріалу;
- самостійна письмова робота на семінарі (дати визначення, навести приклад і т.ін.);
- навчальна дискусія, евристична бесіда, проблемна бесіда.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі контрольної роботи. Складання модуля є обов'язковим для здобувача вищої освіти.

Підсумкова модульна оцінка враховує всі прояви активності здобувачів на семінарських заняттях, поточні оцінки, рівень виконання індивідуальних завдань та ініціативність у їх виконанні, проте головним чином спирається на оцінку виконання модульної контрольної роботи.

З навчальної дисципліни «Наукові школи соціально-психологічної

реабілітації» підсумковий контроль проводиться у формі екзамену

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни:

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	5	-	-
	Семінари	8	2	16
	Практичні заняття	-	-	-
	Модульна КР	1	15	15
	Разом за модуль № 1			31
Модуль № 2	Лекції	5	-	-
	Семінари	7	2	14
	Модульна КР	1	15	15
	Разом за модуль № 2			29
Разом за поточний контроль				60
II. Індивідуальні завдання (не виділено окремого навчального часу)				до 10
III. Підсумковий контроль - екзамен				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється від 0 до 2 балів):

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

2 бали – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, аргументує судження, наводить приклади;

1 бал – здобувач виявляє часткове/формальне знання, відповідь нечітка;

0 балів – здобувач утруднюється відповісти, знання не виявлені.

Викладач оцінює повноту і послідовність відповіді, вміння працювати з текстами філософії та рівень загально-навчальних умінь – виділяти головне та узагальнювати, визначати сферу дії та спосіб застосування ідей та положень

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт:

14-15 балів – відповіді правильні, продуктивні (синтетичні судження), з прикладами та посиланнями на літературу;

11-13 балів – відповіді правильні, репродуктивні (аналітичні судження), не відсилають до літератури з теми, приклади шаблонні;

9-10 балів – відповіді формальні, можливі пробіли, приклади запозичені;

6-8 балів – відповіді з фактичними/логічними заблудженнями, вимога розкрити на прикладах матеріал питання викликає утруднення;

4-5 балів – відповіді поверхневі, на 2 з 3 пунктів, без теоретизування/підмінене побутовою риторикою;

1-3 бали – відповідь на 1 пункт, яка запозичена з джерел і без прикладів;

0 балів – відповіді відсутні або цілковито неспроможні.

Модульна контрольна робота у формі аудиторного письмового викладу матеріалу залікового модуля оцінюється за критеріями засвоєння положень і оперування цими знаннями в розгляді філософської та професійної тематики. Зміст контрольних питань розподіляється за варіантами (три питання кожен).

Індивідуальна самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

8-10 балів – завдання виконане самостійно з опрацюванням літератури;

5-7 балів – виконане в повному обсязі, але бракує самостійних міркувань і аргументації наведених прикладів;

1-4 бали – виконане частково, матеріал некритично запозичений з сайтів Інтернет;

0 балів – не виявляє знання навчального матеріалу/робота не виконана.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача вищої освіти, яка виявляє вміння оперувати навчальним матеріалом в аналізі філософської й професійної тематики. Викладач оцінює рівень загально-навчальних умінь і мотивації навчання (професійно значимої тематики міркувань здобувача).

Викладачем оцінюється розуміння здобувачем вищої освіти понятійного апарату, самостійність, логічність та послідовність мислення, переконаність у своїх судженнях, уміння виділяти головне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки, окреслювати перспективу розвитку ідеї або проблеми, здатність використовувати джерела інформації, створювати унікальність та оформлювати запозичення текстової частини (відсутність плагіату), уміння публічно чи письмово представити підготовлений матеріал.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності у формі *екзамену* проводиться на завершальному етапі з метою оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти, оцінки їх знань і навиків за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності відповідно до моделі фахівця.

Екзамен складається усно. На підготовку до відповідей на запитання білетів відводиться не більше однієї академічної години. Білет містить три теоретичних питання. Рівномірне розподілення матеріалу у білетах, різноманітність запитань, повнота охоплення прочитаного курсу - значною мірою сприяють об'єктивності оцінки.

Додаткові запитання ставляться за тим матеріалом, який висвітлює або побічно торкається у своїй відповіді здобувач вищої освіти. Для уточнення оцінки знань не виключається можливість додаткових запитань за іншими розділами курсу.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час екзамену (оцінюється від 0 до 30 балів):

30-28 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє всім програмним обсягом навчального матеріалу, демонструє повноту й логічну послідовність у відповіді на всі питання, здатність теоретизувати, зв'язувати положення й ідеї курсу з теоретичною і практичною діяльністю.

27-23 бали – здобувач вищої освіти демонструє володіння матеріалом у повному обсязі, чітко й послідовно відповідає на питання білету з прикладами та застосуванням понятійного апарату психології і соціальної роботи, спроможний узагальнювати й формулювати. На додаткові питання відповідає з деякими неточностями, може помилятися в окремих фактах. Обізнаний із рекомендованими в списку літератури джерелами.

22-18 балів – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, має достатньо повні знання за питаннями білету й застосовує свій тезаурус, однак демонструє приблизні знання з окремих аспектів матеріалу з дисципліни. Не теоретизує. У додаткових питаннях помітні утруднення.

17-13 балів – здобувач вищої освіти в основному володіє навчальним матеріалом, однак не демонструє достатньої спроможності до аргументації та припускається подекуди фактичних помилок. Додаткові питання утруднюють, відповіді приблизні або неповні.

12-9 балів – здобувач вищої освіти в основному обізнаний з матеріалом навчальної дисципліни, проте здебільшого відповідає формально, самостійно не координує логіку міркувань з приводу питань білета. Додаткові запитання в основному залишаються без відповіді, іноді наївні «здогадки» у відповіді.

8-5 балів – здобувач вищої освіти демонструє неповні знання з суттєвих розділів навчального матеріалу, питання за білетом розкриває приблизно, без належного розуміння ідей та положень. Рівень відповіді умовно задовільний.

4-1 бали – здобувач вищої освіти має слабкі, приблизні уявлення про ідеї і положення психології і соціальної роботи. Не виявляє здатності послідовно відповідати за білетом – перевірка знань у діалозі з навідними питаннями викладача, які здебільшого залишаються без задовільної відповіді. Не розуміє більшості понять, має місце їх підміна побутовими висловами та смисловою редукцією. Не вміє працювати з навчальними текстами.

0 балів – здобувач показує відсутність програмних результатів навчання, не спроможний дати відповіді на питання білета і тим більше додаткові, навіть навідні питання. Має віддалені уявлення про зміст навчальних тем. Відповідь категорично не задовольняє критерію позитивної оцінки. Успішність можливо контролювати повторно лише після повторного опрацювання навчальних тем.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Вступ до курсу. Загальна характеристика навчальної дисципліни "Наукові школи соціально-психологічної допомоги та реабілітації".
2. Поняття "соціально-психологічна допомога" і "реабілітація" у науковому дискурсі.
3. Соціально-психологічне знання у структурі соціальної роботи.

4. Наукова школа, специфіка її інституціоналізації у соціально-психологічній сфері.
5. Головні теорії соціально-психологічної допомоги у Новий час.
6. Сучасні теорії соціально-психологічної допомоги.
7. Психодинамічний підхід у соціально-психологічній теорії.
8. Поведінковий підхід у соціально-психологічному дискурсі.
9. Екзистенційно-гуманістичні підходи у соціально-психологічній науці.
10. Психоаналітичні теорії, їх вплив на соціально-психологічну допомогу.
11. Діагностична школа соціальної роботи.
12. Функціональна школа у соціально-психологічній допомозі.
13. Наука про функції соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
14. Принципи соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
15. Науковий метод. Основні методи соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
16. Феномен кризи у наукових дослідженнях, його основні аспекти. Поняття «критична ситуація» і «криза».
17. Причини та особливості переживання кризових станів у житті людини.
18. Наука про основні типи критичних ситуацій (стрес, фрустрація, конфлікт, криза).
19. Динаміка кризи, науковий аналіз фаз кризи.
20. Особливості переживання кризи в наукових дослідженнях.
21. Наукова типологія кризових станів.
22. Стратегії соціально-психологічної допомоги у ситуації кризи.
23. Соціально-психологічна допомога дорослим у кризових ситуаціях: основні види.
24. Соціально-психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: основні напрями.
25. Агресивність як проблема дослідження у сфері соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
26. Програми соціально-психологічної допомоги та реабілітації в сучасній науці.
27. Головні технології соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
28. Сучасні форми та види надання соціально-психологічної допомоги.
29. Мас-медіа та телефон довіри як простір психологічної допомоги.
30. Соціально-психологічне консультування у практиці соціально-психологічної допомоги.
31. Індивідуальна робота у практиці соціально-психологічної допомоги та реабілітації.
32. Соціально-психологічна робота з групою, її моделі.
33. Логотерапія: сутність, зміст, значення.
34. Соціальне середовище реабілітаційної діяльності.
35. Соціальна реабілітація різних категорій населення.
36. Реабілітаційні заклади: досвід роботи.

Політика викладання навчальної дисципліни.

1. У пріоритеті високий рівень пізнавальної активності та культури мислення, внутрішня мотивація досягнення компетентностей, спроможність до світоглядної позиції, академічна коректність.

2. Від здобувачів освіти вимагається підготовленість до семінарських занять з опрацюванням літератури, якісне і своєчасне виконання завдань.

3. Академічна спільнота поціновує культуру ведення дискусії і культуру поведінки, що відповідає Кодексу академічної доброчесності НУЦЗ України.

4. Використання мобільних пристроїв на заняттях з дозволу викладача для забезпечення цифрових технологій навчання (демонстрації презентацій, входу за посиланням у вказані викладачем електронні документи та ін.).

5. Здобувач освіти має право дізнатися у викладача бальні оцінки своєї успішності й вести паралельний моніторинг накопичуваних балів. Зворотний зв'язок, наданий викладачеві, доцільний також у формі відгуку здобувача про якість викладання і застосовність знань. Викликають інтерес і враховуються побажання й пропозиції здобувачів щодо тематичного наповнення, технологій і форм подачі навчального контенту.

6. Під час лекцій та семінарських занять, модульних контрольних робіт та складання екзамену здобувачі вищої освіти мають дотримуватися заходів безпеки воєнного стану відповідно до чинного законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. ОНП «Психологічна і соціальна реабілітація» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальності 053 – Психологія, 231 – Соціальна робота, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, 23 – Соціальна робота / О.О. Назаров та ін. Харків: НУЦЗ України, 2024.
2. N. Onishchenko, L. Perelygina, O. Nazarov, S. Karikov, O. Riabinina, L. Gontarenko. (2024). Psychosocial assistance within the framework of the social rehabilitation process: prospects for recuperation and reintegrative outcomes. *Brazilian Journal of Education, Technology and Society (BRAJETS)*. V.16, n.se.3, 2024. P.155-164. DOI: <https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.155-164> Наукометрична база Web of Science
3. Каріков С.А. До проблеми викладання соціальних і гуманітарних дисциплін у Національному університеті цивільного захисту України: традиції та інновації. *Digital transformation of society: theoretical and applied approaches*. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. S. 95-99.
4. Каріков С.А. Логотерапія Віктора Франкла в теоретичному та практичному контексті соціальної роботи. *Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рі-*

шення, перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Запоріжжя, 2023. С. 317-319.

5. Глазунов С.В. Нариси з історії соціальної роботи. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2015. 116 с.
6. Капська А.Й., Завацька Л.М., Грищенко С.В. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах: навч. посіб. Київ: Слово, 2011. 248 с.
7. Панок В.Г. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. 488 с.

Інформаційні ресурси

1. Медіаресурс Social. URL: <http://www.social.org.ua/>

Розробник:

доцент кафедри психології
діяльності в особливих умовах

Сергій КАРИКОВ